Ciències de la terra i medi ambient

SÈRIE 4

EXERCICI 1

Qualificació		Objectius terminals que s'avaluen			
4 punts					
	Continguts conceptuals			Tipus d'objec	
Hidrogra	afia			Aplicació, con	eixement
Respost	es				
1.		20 quadrats sencers 38 mitjos quadrats = Superfície = 0,09 km	= 38/2= 19 q.		Total = 39 quadrats (+/- 3) (+/- 0.36 km^2)
		-	aplicar corr		la de superfície,
2.		$\frac{3,78km^{2}}{100} = \frac{3,33k}{x}$ $x = \frac{3,33km^{2}}{3,78km^{2}} *10$ Puntuació: 1 punt s	00 = 88% <u>Reducció c</u>	lel 12% = (100 ot el càlcul con	
3.	a) b)	És degut a la col de la seva acció Tot i que la sedi degut a què la di l'embassament,	matació proderosiva aigüe mentació és p sminució de origina una p mentació dels mentats més	luïda per l'aport es a munt. produeix en tot l la velocitat que èrdua de capaci s materials més endins de l'eml	l'embassament, és major a l'inici experimenta el riu en entrar a litat de transport, ocasionant la pesats a l'inici i només els més

4. Impactes positius:

- Major control del cabal del riu, amb el consequent avantatge que pot suposar en cas de fortes precipitacions, retardant el temps.
- Augment de la reserva de recursos hídrics.
- Possible utilització de l'aigua embassada com a font energètica.
- Pot servir de base d'activitats recreatives.

Impactes negatius:

- Inundació de grans extensions de terreny amb el consequent trasllat de poblacions, pèrdua d'ecosistemes i terres molt fèrtils en algunes ocasions.
- Pèrdua de sediments aigües avall, retrocés del delta, ...
- Major encaixament del llit del riu.

Puntuació: 0,25 punts per resposta correcta, fins un màxim d'1 punt

OPCIÓ A

EXERCICI 2A [2 punts]

Qualificació	Objectius terminals que s'avaluen
2 punts	15, 21, 23, 28, 29, 30 i 32.
Continguts conceptuals	Tipus d'objectiu
Interacció de sistemes	Coneixement, aplicació, valoració
Respostes	
1. Cada resposta correcta val fins a l'imprescindible per a donar la resposta	0.33 punts. (El text subratllat és considera a com a totalment correcta).
consistents en triar i posar a punt u adequats per evitar els impactes	ons d'eliminació de residus normalment urbans un espai (molt sovint antigues pedreres) que un cop ambientals negatius, s'hi estenen els residus, es que el gruix sobrepassi un cert valor (uns 60 cm) es i així successivament.
manera que la major part esdevé escòries, el pes i el volum de les qu	on els residus es cremen a altíssimes temperatures de gasos i materials inerts. Sempre queden algunes als és molt inferior al total inicial. Les incineradores or produït durant la combustió per generar energia.
separada de la resta dels residus, que de compostatge la matèria orgàn	cions on es tracta la matèria orgànica, prèviament le s'hauran de tractar d'una altra manera. A la planta lica es tritura i s'exposa a l'acció de l'aire a finció, descomposició i es transforma en compost. nar amb èxit les plantes de biogas.
2. Cada resposta correcta val 0.1 punts fin ✓ Abocador: Avantatges:	as a un màxim d'1 punt (10 respostes)

Tecnologia senzilla i inversió reduïda.S'hi pot disposar qualsevol residu.

Pautes de correcció

Ciències de la terra i medi ambient

- És l'únic sistema que pot eliminar tots els subproductes.
- No afecten les variacions de volum de residus abocats.
- No requereix tria prèvia dels productes que hi arriben.

Inconvenients:

- Terreny de gran superfície que ha de complir unes determinades condicions geològiques, meteorològiques, paisatgístiques i de situació.
- Impacte visual molt negatiu.
- Proliferació de rosegadors, ocells i insectes.
- Emissió de gasos contaminants.
- Possibilitat de contaminació d'aigües subterrànies.
- Vida limitada.

✓ Incineradora

Avantatges:

- Reducció més gran de pes i volum dels residus.
- Instal·lació amb poca superfície necessària.
- Es pot ubicar relativament a prop dels nuclis de població.
- Tot el procés de tractament està vigilat i controlat, sense intervenció d'elements externs
- A partir d'un volum de residus cremats, es pot recuperar energia.

Inconvenients:

- El cost d'instal·lació i de manteniment és molt elevat.
- Deixa residus, alguns tòxics.
- La inversió per a la depuració de fums és molt costosa.
- Risc d'accidents per mal funcionament.
- Requereix una quantitat força constant de residus.
- No pot ser l'únic sistema existent, en cas d'avaria cal tenir una solució alternativa.
- Emissió de gasos contaminants a l'atmosfera i contribució a l'efecte hivernacle.

✓ Planta de compostatge:

Avantatges:

- És el sistema que s'assembla més als cicles naturals.
- Recuperació de la matèria orgànica en forma de compost i metà
- Possibilitat d'abaratiment del cost del tractament per la comercialització del compost i el metà.
- Poca contaminació ambiental.
- La necessitat de fer la tria afavoreix el reciclatge d'altres matèries.

Inconvenients:

- Producció de rebuig que necessita un altre tractament.
- Producció de males olors.
- Inversió i manteniment força elevats.
- Cal separar l'orgànic d'origen i té un sistema de recollida més aviat complex.
- Necessitat de comercialitzar el compost resultant.

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 3A [2 punts]

Qualificació		Objectius terminals que s'avaluen			
2	2 4, 8, 15, 16, 20, 21, 22,		, 34		
Con	Continguts conceptuals Tipus d'objectiu				
Geo	Geosfera interna coneixement, anàlisi				
Res	postes				
1	conservatiu, pe plaques. El fre direcció del co b) A més de te	erò amb molta activitat to gament es tradueix en ur ntacte entre les plaques rratrèmols, l'activitat tec picentre del terratrèmol	re la placa pacífica i l'americana, és un marge ectònica, ja que es dóna fregament entre les na sèrie de falles paral·leles que indiquen la (0.5 punts). Etònica es pot manifestar en vulcanisme, o en es troba en els oceans (0.5 punts per qualsevol		
2	saturats a més activ	saturats amb la de les falles, ja que és on coincideixen les àrees tectònicament més actives amb els materials més susceptibles a liqüeficar-se (0.5 punts). b) Malgrat ser una zona susceptible de liqüefacció, hi ha poques falles que			
		travessin la regió, i per tant la intensitat del terratrèmol serà menor (0.25 punts)			
	, ,	•	iva, no hi ha materials susceptibles de i ha penya-segats de roques coherents (0.25		

Pautes de correcció

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 4A [2 punts]

Qual	lificació	Objectius terminals que s'avaluen		
2 pur	nts	23, 24		
Continguts conceptuals Tipus d'objectiu		Tipus d'objectiu		
Atmosfera			Coneixement, anàlisis	
Resp	Respostes			
1.	. Per a cada resposta incorrecta del test es descomptaran <u>0,08 punts</u> . La puntuació mínima és zero punts.			

Les respostes correctes són:

- 1.1- **A**
- 1.2- **D**
- 1.3- **B**

Justificació 1.3. Els efectes de l'ozó són molt diferents si es troba a l'estratosfera que a la troposfera. Mentre que el primer absorbeix la radiació ultraviolada i té un efecte positiu, el segon absorbeix la radiació infraroja, per la qual cosa augmenta l'efecte hivernacle del planeta.

Puntuació 0,25 punts per cada resposta correcta

2. *Per a cada resposta incorrecta del test es descomptaran* **0,08 punts**. La puntuació mínima és zero punts.

Les respostes correctes són:

- 2.1- **D**
- 2.2- **C**
- 2.3- **C**

Justificació 2.3. L'ozó és un contaminant secundari ja que es forma a l'atmosfera quan el diòxid de nitrogen absorbeix radiació solar, aleshores queden àtoms d'oxigen lliures que reaccionen amb molècules d'aquest element i es forma ozó.

Puntuació 0,25 punts per cada resposta correcta

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 2B [2 punts]

Qualificació	Objectius terminals que s'avaluen	
2 punts	16, 17, 18, 20, 24	
Continguts conceptuals	Tipus d'objectiu	
Geosfera interna/ Riscos	Anàlisi	
Respostes		
edificis alts tenen un risc de estan situats sobre aquest ti diferencial que pot tenir el L'edifici B és un edifici alt poc pendent. És el menys ve sòls rígids poden resistir for més aviat alts). L'edifici C és un edifici bair de poc pendent i lluny de que de pendent amb materials te possible inestabilització de valoració: 0,1 per descriure la (total=0,3). 0,2 per trobar un resistir sobre de service de (total=0,3). 0,2 per trobar un resistir sobre de service de servi	que es projecta sobre <u>material rígid</u> , en una zona de <u>vulnerable</u> al risc sísmic, perquè els edificis sobre rça bé la vibració sísmica, (fins i tot millor si són <u>x</u> que es projecta sobre <u>material rígid</u> , en una zona ualsevol corrent hídrica, però al costat d'un vessant ous. Aquest edifici pateix el risc derivat de la tel vessant que té al seu costat nord. A situació de cada projecte (textos subratllats) motiu de vulnerabilitat sísmica per cada un dels reta) (total=0,4). 0,3 per escollir i argumentar amb	
anteriors. (0,25 punts) b) Fals, perquè és possible o moviments sísmics que n més, 500 anys és un perío representatiu) per saber a (0,25 punts: És suficient c) Fals, perquè la magnitud terratrèmol (que no té un té cap dada al respecte er d) Fals, perquè el fet que el el segle XX pot ser causa	s danys per terratrèmol hagin augmentat molt durant a què els béns són de més valor, enlloc d'estar antitat d'energia alliberada (0,25 punts)	

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 3B [2 punts]

Qualificació		Objectius terminals que s'avaluen	
2 pu	nts	21, 34,40, 41	
Con	tinguts conceptuals		Tipus d'objectiu
Atm	osfera/Geosfera externa		Coneixements, Aplicació, Valoració
Resp	ostes		
1			
2	precipitacions: despreniments; proporcional a despreniments b) Aquest fenome baixes tempera les roques fa p vessants i les l l'eixamplamen inestabilitat del	en augmentar d'altra banda d la temperatura: disminueix. en d'inestabilita tures i les eleva perdre cohesió paixes temperat t de les esqueres s materials.	és directament proporcional als valors de les les precipitacions també augmenten els el nombre de despreniments és inversament en augmentar la temperatura el nombre de at gravitatòria sembla estar afavorit per les ades precipitacions. La presència d'aigua en als materials que formen els talussos o els tures de l'hivern (glaçades) contribueixen a des. En tots dos casos es contribueix a una ent i 0,5 punts per la hipòtesi].

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 4B [2 punts]

Qualificació		Objectius terminals que s'avaluen		
2 punts		5, 19, 20, 23, 24		
Continguts conceptuals		ceptuals	Tipus d'objectiu	
Edafosf	era		Aplicació, Anàlisi	
Respos	tes			
1.		bac és el que té més risc d'eros lent, segons es despren de la ta	sió quan no hi ha vegetació, independentment ula. (0,5 punts)	
	 b) En el sòl Ubac, perquè està format per materials de textura més fina (llimosos) (0,25 punts) Les condicions vindrien afavories: <ul> Per la manca de vegetació, ja que en no existir deixa el sòl sense cap mena de protecció a l'impacte de la pluja. Pels vessants de pendent més pronunciat, ja que incrementen l'energia de l'aigua d'escolament. 			
2.	a) La taxa d'erosió del sòl Ubac amb vegetació (pineda) i amb pendent del 15% (<20%) és de 34 Mg ha ⁻¹ any ⁻¹ . L'erosió de 20 ha en aquest vessant suposen: 34 Mg/ha any * 20 ha = 680 Mg de sediments que anirien a parar al riu anualment (0,5 punts) b) Mesures: - Reforestar de nou el vessant Fer-hi abancalaments Fer drenatges al cap del talús (0, 25 punts per cada resposta fins un màxim de 0,5 punts. Es poden acceptar altres respostes correctes)			

Ciències de la terra i medi ambient

SÈRIE 1

EXERCICI 1 [4 punts]

Opció A

Qualif	ficació	Objectius terminals que	e s'avaluen
4 punts		15, 16,18,20, 2629, 32	
		nceptuals	Tipus d'objectiu
Hidros	sfera		Coneixement, Anàlisi, Valoració
Respos	stes		
1. a) Entenem per salinització dels aqüífers l'increment de la concentració de l'aigua subterrània degut a l'entrada d'aigua marina subterrània en un fer anomenem intrusió marina (0,5 punts)		ada d'aigua marina subterrània en un fenomen que punts)	
	b)	Es degut, entre altres raons, a la	sobreexplotació dels aqüífers costaners (0,5 punts)
2.	a)		lguna zona pot afavorir una major penetració de linització més ràpida de l'aqüífer (0,5 punts).
	b)	del riu els aqüífers rebran menys ser major. Per contra els aqüífers	e salinitzar-se degut a què a causa de la desviació s quantitat d'aigua i per tant la intrusió marina pot s de la zona B tindran una major aportació d'aigua marina no tindrà tanta penetració (0,5 punts)
3.	a)		tes imita els processos naturals de depuració. en suspensió, les substàncies col·loïdals, les es patògens (0,4 punts)
	b)	sedimenten. - Coagulació: procés de desesta que els sòlids dissolts en les aig fase sòlida insoluble. - Decantació: separació de les farente decantació: eliminació de les partidecantació. - Aireació - Aportació de bacteris aerobis (0,2 punts per indicar i comenta punts).	les sòlides de mida gran. partícules contingudes en el sistema s'agrupen i se bilització de les suspensions col·loïdals, de manera ües residuals se separen del sistema en forma d'una ses sòlida i aigua per sedimentació dels sòlids. tícules que hagin pogut superar el procés de
4.		que no cal depurar-la plenament serviran de nutrients pels conreu estalviïn adobs. - L'aigua alliberada al camp serv evitarà la intrusió marina	rt de les EDARs per regar els camps té l'avantatge, podem deixar els fosfats i els nitrats perquè s permetent d'aquesta forma que els pagesos virà per reomplir els aqüífers i d'aquesta forma recta. Es poden admetre altres respostes que

Pautes de correcció

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 2A [2 punts]

Qual	ificació	Objectius terr	ninals que s'avaluen			
2 pun		18, 29, 32,34, 4	•			
	inguts conceptuals		Tipus d'objectiu			
Atmo			Coneixements, Aplicació			
Resp	Respostes					
1.	a) A les valls el vent és obstacles naturals per		imir-se i accelera la seva velocitat; a més no troba l [0,50 punts]			
	atlàntic francès fins e bufa amb força proce continent la velocitat assoleix a la costa me	l mediterrani. A l dent de l'atlàntic va minvant fins e diterrània. La rug	isminució de la velocitat del vent des del litoral a franja litoral del Canal de la Mànega el vent (6,5-7 m/s), a mesura que va travessant el el punt que els valors més baixos (< 4,5 m/s) els gositat del terreny i la presència de nombrosos eix a la minva progressiva de la velocitat [valor de			
2.	mitjans de 4,5 m/s x 1 km/1000 5,5 m/s x 1 km/1000 La velocitat es troba Aquests valors obti mínims perquè entri sense considerar altr parc eòlic.	4,5-5,5 m/s. Laver m x 3600 s/1 h = 0 m x 3600 s/1 h = 0 compresa entre de la compresa entre	= 19,8 km/h			
	 No contribueix a No genera conta La instal·lació d La tecnologia és Inconvenient És imprevisible És intermitent en Causen impacte 	minants. e parcs eòlics no senzilla. s: en tant que depèr n tant que depèr paisatgístic.	limita les activitats agrícoles. d'uns valors mínims d'intensitat del vent.			

[0,10 punts per cada resposta correcta fins un màxim de 0,4 punts]

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 3A [2 punts]

Qualificació		Objectius terminals que s'avaluen	
2 punts		17, 18, 19	
Continguts co	nceptu	als	Tipus d'objectiu
Geosfera/ Rec	ursos		Coneixements
Respostes			
1.	4.	Calcària Argila	a correspondència correcta)
2.	Per a la fabricació de formigó cal utilitzar àrids, els quals poden ser naturals (sediments) o bé artificials (roques matxucades). Els àrids cal que tinguin una granulometria determinada segons els tipus de formigó. Els àrids es barregen amb ciment, el qual és una barreja de calcària triturada i argila o marga. Puntuació: 1 punt si s'esmenta els àrids, la calcària i la lutita, 0,5 punts si només s'esmenten dues roques i 0,25 en el cas d'esmentar-se una roca o material)		

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 4A [2 punts]

Qualifica	ció	Objectius terminals que s'avaluen
2 punts		5, 16, 20, 35, 41
Contingut	ts conceptuals	Tipus d'objectiu
Geosfera i	nterna	Aplicació, Anàlisi, Coneixement
Respostes		
1.	Per a cada resposta incorrecta del test es descomptaran <u>0,08 punts</u> . La puntuació mínima és zero punts. 1.1-D (0,25 p) 1.2-D (0,25 p) 1.3-B (0,25 p) 1.4- La magnitud es mesura mitjançant l'escala de Richter, que va de l'1 a 9 o superior, si s'escau, Per a un terratrèmol de grau 7 en aquesta escala cal considerar-le de gran magnitud. La intensitat es mesura a partir dels danys materials i pèrdues humanes, escala MSK, que va de l'I al XII, i segons la descripció del text, va ser de moderada intensitat. (0,25 p)	
2.	Per a cada resposta incorrecta del test es descomptaran <u>0,08 punts</u> . La puntuació mínima és zero punts. 2.1-A (0,25 p) 2.2- A (0,25 p) 2.3- B (0,25 p)	
	consistència, com ara argiles comporten com una massa se	moviments fluïdals que es donen en materials de poca i margues. Aquests materials quan es mullen es emilíquida que flueix pendent avall, tot i que no és ens pendents per iniciar el moviment (0,25 p)

Ciències de la terra i medi ambient

Opció B

EXERCICI 2B [2 punts]

Qualificació		ió	Objectius terminals	s que s'avaluen
2 pu	nts		3, 23, 24	
Con	tingut	s conceptua	als	Tipus d'objectiu
Atmosfera Coneixer				Coneixement, Valoració, Anàlisi
Respostes				
1.	a)	El fenomen es coneix com efecte hivernacle (0.2 p.)		
	b)	L'augment en la concentració de CO_2 a l'atmosfera impedeix que la radiació d'ona llarga reflectida per la superfície terrestre pugui travessar-la, i per tant, evita que pugui escapar, amb la qual cosa fa augmentar la temperatura de l'aire $(0.3 p.)$		
	c)	CO ₂ Oxidació o CH ₄	de matèria orgànica, p	rincipalment per l'ús de combustibles fòssils
			anaeròbiques d'arross	sars, aiguamolls, mines de carbó, excrements de
	NO ₂ , NO Ús de fertilitzants químics, combustió			bustió
		O ₃ Reaccions	fotoquímiques de pro	oductes de combustió
		CFC Aerosòls,	neveres antigues, enva	asos alimentaris
			_	at (a excepció de CO_2 que forma part de l'enunciat) i fins a un màxim de 0.5 punts)
2.	a)		•	as A i la discontínua al B (0.4 p. per assignació per assignació incorrecta)
pols, i augmenta la quantitat d'aigua		menta la quantitat d'a nt de la temperatura, s	provoca la fusió dels gels permanents, principalment als igua dels oceans i el nivell mitjà del mar $(0,2\ p)$. sense que hi hagi desglaç necessàriament també fa dilatació $(0,1\ p.)$	
		- Àree - Augi - Redu - Subs	3 p. per qualsevol del s costaneres quedaran ment de la freqüència acció de l'àrea ocupad idència de zones perm ustament isostàtic.	anegades. d'inundacions. a pels gels.

Pautes de correcció

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 3B [2 punts]

Qualificació	Objectius terminals que s'avaluen		
2 punts	16, 17		
Continguts conceptuals	Tipus d'objectiu		
Geosfera interna	Coneixements		
Resposta			

Errades que conté el text:

Intensitats (1), volcanòlegs (2), epicentres (3), geotèrmica (4), Paleontològic (5), gravímetres (6), isosistes (7), MSK (8), Depressió Central (9), Pirineus (10).

Justificació:

- (1) L'escala Richter mesura la magnitud d'un terratrèmol, no la intensitat.
- (2) Els especialistes en terratrèmols són els sismòlegs.
- (3) L'hipocentre o focus és on s'allibera l'energia del terratrèmol, en l'interior terrestre, en aquest cas prop dels 10 km de fondària.
- (4) Els terratrèmols no alliberen energia en forma de calor com és la geotèrmica.
- (5) L'organisme que controla els terratrèmols no pot ser l'Institut Paleontològic de Catalunya, ja que el terme paleontològic està relacionat amb l'estudi dels fòssils (Potser algun alumne esmentarà l'Institut Sismològic de Catalunya. L'entitat que controla els terratrèmols que es produeixen a Catalunya, és l'Institut Cartogràfic. Es considerarà correcta la resposta, si s'esmenta paleontològic i es raona).
- (6) L'aparell utilitzat en una xarxa sísmica és el sismògraf, un gravímetre mesura les anomalies de la gravetat.
- (7) Una isosista és una línia que uneix els punts d'igual intensitat d'un terratrèmol, però no permet determinar l'energia despresa per un sisme.
- (8) L'energia alliberada per un terratrèmol es mesura mitjançant l'escala Richter.
- (9) La Depressió Central és una àrea de Catalunya amb activitat sísmica molt baixa o nul·la, és una zona de rebliment, és a dir de sedimentació. Es situa lluny d'un límit de placa litosfèrica.
- (10) Els Pirineus són una serralada orogènica (límit de la placa Ibèrica i la placa Eurasiàtica) relativament recent que manifesta activitat sísmica força significativa.

 $(10 \ errades \ x \ 0.20 \ punts = 2 \ punts)$

Ciències de la terra i medi ambient

EXERCICI 4B [2 punts]

Quali	ficació	ó Objectius terminals que s'avaluen		
2 punts 5, 19, 20, 23, 24 Continguts conceptuals Edafosfera		5, 19, 20, 23, 24		
		eptuals	Tipus d'objectiu	
			Aplicació, Anàlisi	
Respo	ostes			
1.	a)			
		ol Somer, amb 2,5 Mg ha ⁻¹	'erosió: 2.6 Mg ha ⁻¹ any ⁻¹ (>20%, vegetació), comparat any ⁻¹ (>20%, vegetació). (0,5 punts)	
	- La vege - El siste qual cosa	etació evita l'impacte direc ma radicular de les plantes	te de les gotes de pluja sobre el sòl subministra espongivitat al sòl, el fa permeable, la aigua de pluja i reduix l'escolament superficial que	
	(0,25 pur	nts per cada argument. Es p	poden considerar vàlids altres arguments)	
2.	L'erosió	xa d'erosió del sòl Somer sense vegetació és de 22 Mg ha ⁻¹ any ⁻¹ . osió de 15 ha en aquest vessant suposen 22 Mg/ha any * 15 ha = 330 Mg de sediments unirien a parar al riu anualment (<i>1 punt si el resultat és correcte</i>)		